

Programmaschets eerste jaar onderzoeksprogramma *Een (on)zeker bestaan in de stad*

Programmaleiders: Aisa Amagir (HvA) en Monique Kremer (UvA)

In dit programma willen we onderzoeken hoe mensen met weinig opleiding meer zekerheid en stabiliteit in hun leven kunnen krijgen. We kijken naar financiële zekerheid en werkzekerheid, oftewel het krijgen en vooral behouden van werk. Mensen met problematische schulden hebben vaak geen stabiel werk of inkomen, ervaren stress en hebben daardoor een verminderde mentale gezondheid. Ook hebben mensen zonder stabiel werk of inkomen een hoger risico op problematische schulden. Dit onderzoeksprogramma vertrekt vanuit de ervaringen (beperkingen en kansen) van mensen zelf. We richten ons op mensen met weinig opleiding of een opleiding die (te) weinig kansen biedt op de arbeidsmarkt. Denk daarbij aan jongeren, zoals MBO 1 en 2-studenten, mensen die al lange tijd een bijstandsuitkering hebben, flexwerkers, statushouders, of mensen met een licht verstandelijke beperking. Naast weinig opleiding spelen vaak andere kwetsbaarheden, zoals schulden of gezondheidsproblemen. Tegelijkertijd kijkt dit programma naar de rol die 'anderen' (naasten, collega's, werkgevers), kunnen spelen om werk en financiële onzekerheid te verminderen. Ongelijkheid tegengaan gaat niet alleen om het 'stabiliseren' van mensen die het minder getroffen hebben, maar ook om het leveren van een bijdrage door mensen met wie het wél goed gaat.

Mogelijke aanknopingspunten voor verbetering

In het verbeteren van de toerusting en ondersteuning zou niet enkel het individu centraal moeten staan, zoals in het oude discours van eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. Welke aanknopingspunten voor verandering zien we als niet enkel "eigen verantwoordelijkheid" het uitgangspunt is, maar een meer relationele benadering? Allereerst kan gekeken worden naar het vergroten van basisvaardigheden van mensen zelf (capaciteiten), met behulp van anderen. Mensen kunnen over de juiste informatie beschikken (denkvermogen), maar door onverwachte levensgebeurtenissen toch in de problemen komen, omdat er een beroep wordt gedaan op andere mentale vermogens (doenvermogen), zoals het vermogen om in actie te komen, doelen te stellen en vol te houden. We willen onderzoeken hoe dit doenvermogen zich door samenwerken met anderen kan verbeteren. In hoeverre kunnen peers op school, familieleden, collega's of managers op de werkvloer een rol spelen om met geld om te gaan of werk te krijgen en behouden?

Een tweede aanknopingspunt ligt in het beter bereiken en ondersteunen van mensen in financiële en werkonzekerheid. Wantrouwen ten aanzien van gemeentelijke instanties en 'het grondpersoneel' van de verzorgingsstaat (job coaches, schuldhulpverleners/budgetcoaches, docenten) kan een rol spelen. In Amsterdam neemt het vertrouwen in de gemeente af, vooral onder specifieke groepen, waaronder 'lageropgeleiden'. Mensen in de meest kwetsbare posities hebben vaak het minst vertrouwen in de overheid. We willen beter begrijpen waarop dit wantrouwen betrekking heeft, hoe het ontstaat en kan worden doorbroken. Het gaat om het verbeteren van beelden en praktijken van beide kanten: de mensen om wie het gaat en degenen die hen proberen te helpen. We beogen:

- meer inzicht te krijgen in het doenvermogen en vertrouwen van mensen met weinig opleiding door hun ervaringen te onderzoeken
- in kaart te brengen welke innovatieve praktijken met deze invalshoek in Amsterdam plaatsvinden. Denk bijvoorbeeld aan de wijkbanen, het coachen door collega's, het betrekken van peers bij schuldpreventie, of het werken met mensen uit de eigen groep om het vertrouwen te vergroten.

Consortiumpartners

We zijn op zoek naar samenwerkingspartners zoals gemeentelijke instellingen, mbo-instellingen, praktijkprofessionals in het sociale domein en daarbuiten, werkervaringsbedrijven en werkgevers, ook in de private sector, en burgerinitiatieven die zich richten op het verbeteren van vertrouwensrelaties en/of doenvermogen van mensen in kwetsbare posities. Daarnaast zijn we op zoek naar onderzoekers met ervaring in kwalitatief en kwantitatief onderzoek naar mensen in kwetsbare posities, liefst binnen het domein van de gemeente, onderwijs, werk en/of schuldhulpverlening/schuldpreventie. We zoeken onderzoekers en initiators die dichtbij mensen zelf staan en veranderingsgericht zijn.